

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการแห่งการเรียนรู้การสอน เป็นกระบวนการเตรียมการให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมที่จะดำรงชีพอยู่ในกลุ่มแห่งสถาบันสังคมอันซับซ้อน และสามารถกระทำหน้าที่หรือแสดงบทบาทในสังคม ในฐานะ เป็นสมาชิกของกลุ่มแห่งสถาบันสังคม (ซินดา รัชพลเมือง, 2531 : 158)

ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทางสังคมนี้ เป็นการมุ่งพัฒนาคุณภาพของบุคคลให้สัมพันธ์กับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และการศึกษาที่เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในส่วนนี้ได้แก่การมัธยมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษานอกจากจะเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญในฐานะ เป็นช่วงของการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้นไปแล้วยังมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนเป็นอย่างมาก (สุรางค์ จีรกีพานิช, 2535) ดังนั้นรัฐจึงได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนเป็นอย่างมาก ดังจะเป็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 ได้ระบุให้เร่งขยายการจัดการศึกษาระดับมัธยมทั้งในระดับมัธยมต้นให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และการจัดการศึกษาในระดับมัธยมตอนปลายให้จัดให้เหมาะสมกับความต้องการด้านการผลิตกำลังคนระดับกลาง (เทพโกศล มูลไชยสง, 2532)

นับจากแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 ที่รัฐให้ความสำคัญของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมเป็นพิเศษ รัฐได้มีนโยบายในการจัดการศึกษาระดับมัธยมให้กว้างขวางขึ้น โดยให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่จะช่วยเพิ่ม

ประสิทธิภาพการขยายการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนา การศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ให้การศึกษานอกโรงเรียนเป็นกลไกในการจัด การศึกษาเพื่อขยายการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น

ปี 2535 มีผู้เข้ารับการศึกษากว่า 2,268,724 คน คิดเป็นร้อยละ 59.92 ของ ประชากรในวัยเรียน ในจำนวนนี้เป็นผู้เรียนทางการศึกษานอกระบบถึง 944,970 คน คิด เป็นร้อยละ 41.65 ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายจำนวน 1,156,147 คน คิดเป็นร้อยละ 33.32 ของประชากรในวัยเรียนซึ่งใน จำนวนนี้ก็เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนถึง 300,045 คน คิด เป็นร้อยละ 31.75 ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นกิจกรรม หนึ่งของการจัดกิจกรรมด้านความรู้พื้นฐาน โดยจัดเป็นการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับมัธยมศึกษา ได้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2530 หลักสูตรทั้งสองได้กำหนดวิธีการเรียนออกเป็น 3 วิธี คือ

1. วิธีเรียนในชั้นเรียน (ช.ร.)
2. วิธีเรียนทางไกล (ทก.)
3. วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.)

การเรียนทั้ง 3 วิธีนี้ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือจะเลือกเรียน ทั้ง 3 วิธีในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการลงทะเบียนเรียน และความพร้อมของ ผู้เรียนในด้านเวลา ค่าใช้จ่ายและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530)

การศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนด้วยตนเอง

เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด กล่าวคือ จะมีนักศึกษาลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษา มากกว่านักศึกษาในระดับและวิธีอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีนักศึกษาลงทะเบียนถึง 47,926 คน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2535) แต่จำนวนนักศึกษาที่จบหลักสูตรในแต่ละภาค เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียน มีจำนวนที่ต่ำมากคือ 6,203 คน หรือประมาณร้อยละ 12.94 เท่านั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2536) และสิ่งที่น่าสนใจมากคือ ยังไม่มีผู้ศึกษาในด้านนี้เลย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาดังกล่าว เกิดได้จากปัจจัยอะไรบ้าง เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษากลุ่มนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ลงทะเบียนวิชาบังคับ 5 วิชา คือ ภาษาไทย 1 สังคมศึกษา 1 วิทยาศาสตร์ 1 พละนามัยและเกษตรกรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป และไม่ได้เรียนอยู่ในสถานศึกษาใด ๆ

2. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทำนาย (Independent Variables) ที่นำมาศึกษาในการทำนาย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียน ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

ก. สถานภาพส่วนบุคคล

- 1) อายุ
- 2) เพศ
- 3) สถานภาพการสมรส
- 4) สถานภาพในครอบครัว
- 5) ภูมิลำเนาเดิม

ข. สถานภาพทางเศรษฐกิจ

- 1) รายได้
- 2) การประกอบอาชีพ

ค. สถานภาพทางการศึกษา

- 1) ภูมิหลังทางการศึกษา

ง. วิธีเรียนและแบบเรียน

- 1) แบบเรียน
- 2) ระยะเวลาในการเตรียมตัวสอบ
- 3) วิธีเตรียมตัวสอบ

จ. จำนวนหมวดวิชาที่ลงทะเบียน

ฉ. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย1 สังคมศึกษา1 วิทยาศาสตร์1 พละนันทนัยและเกษตรกรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นข้อมูลส่วนบุคคล

ตอบ โดยด้วยความจริงใจ

วิธิดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่
ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
วิธีเรียนด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยที่จะกล่าวถึงใน
หัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาการศึกษานอก
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 46
โรงเรียน มีนักศึกษาทั้งสิ้น 3,312 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นนักศึกษาการศึกษา
นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2537 โดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ใช้เกณฑ์

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, อ้างถึงในประคอง กรรณสูต, 2525) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.5 คำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างประชากรได้จำนวนนักศึกษา 359 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามในการศึกษา ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยที่ 1-5 ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางการศึกษา วิธีเรียนและจำนวนหมวดวิชาที่ลงทะเบียน จำนวน 19 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ

ชุดที่ 2 แบบวัดแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ ซึ่งดัดแปลงมาจากรัตนภรณ์ วงศาโรจน์ (รัตนภรณ์ วงศาโรจน์, 2533) จำนวน 30 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราฐานส่วนประมาณค่า การสร้างแบบสอบถามได้จากการศึกษาเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม ต่อจากนั้นได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปใช้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Alpha's Coefficient) แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์แบบสอบถามและแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

4.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรในแบบสอบถามและแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้ Pearson Product Moment Correlation

4.4 นำตัวแปรที่ผ่านการคัดเลือกแล้วมาวิเคราะห์ เพื่อสร้างสมการในการทำนายปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธี Stepwise Multiple Regression Analysis ด้วยการใส่โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for Social Science Personal Computer Plus)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหมายถึง การศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่จัดตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2530 ซึ่งกำหนดวิธีเรียนออกเป็น 3 วิธีเรียน คือ วิธีเรียนในชั้นเรียน (ชร.) วิธีเรียนทางไกล (ทก.) และวิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.)

วิธีเรียนด้วยตนเอง หมายถึง วิธีเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนด้วยตนเองได้ ไม่ต้องเข้าชั้นเรียน นักศึกษาจะใช้เวลาศึกษาค้นคว้า

อ่านหนังสือตำราเรียนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ แต่นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นักศึกษาที่เรียนวิธีด้วยตนเอง จะจบหลักสูตรโดยวิธีสอบผ่าน หมวดวิชาบังคับ 5 หมวดวิชา และวิชาเลือก 3 หมวดวิชาตามเงื่อนไขของหลักสูตร

การพบกลุ่ม หมายถึง การกำหนดให้นักศึกษามาพบกัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันตาม เกณฑ์ที่กำหนดของวิธีเรียนด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะกัน ได้ฝึกกระบวนการคิด การตัดสินใจแก้ปัญหา และการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเป็นนักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอก โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2530 กับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพ มหานคร และเข้าสอบวิชาบังคับครบ 5 หมวด ในภาพเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 (1/2537) ที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป และไม่ได้เข้าเรียนอยู่ในสถานศึกษาใด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เกณฑ์เฉลี่ยของนักศึกษาที่เข้าสอบวิชาบังคับ ครบ 5 หมวด ได้แก่ ภาษาไทย 1 สังคมศึกษา 1 วิทยาศาสตร์ 1 พละนันทรมัย และเกษตรกรรม

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของบุคคลที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่ง ให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค หรือมีความพยายาม ที่จะกระทำให้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ วัดได้จากคะแนนการ การตอบแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ปัจจัยที่ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง สถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพ ทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางการศึกษา วิธีเรียน จำนวนหมวดวิชาที่ลงทะเบียน และแรง จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์ต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษา จะได้ทราบว่า ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาวิธีเรียนแบบตนเองนั้น มีส่วนสัมพันธ์กับปัจจัยใดบ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาประเภทต่อไป
2. เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ที่จะได้ทราบว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเอง เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น
3. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย ทางด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน